

สวนสุขภาพแห่งการเรียนรู้บุญพะเหวด

องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด

เนื่องจากชุมชนเมืองและรอบเมืองของจังหวัดร้อยเอ็ด มีสวนสุขภาพสาธารณะสำหรับเป็นสถานที่ออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจ เพียงแห่งเดียวคือ บึงพลาญชัย สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ทำให้ประชาชนต้องเผชิญกับภาวะขาดแคลนสวนสุขภาพสาธารณะสำหรับออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจ ในปี 2539 จึงได้มีการหารือกันในคณะทำงานระดับจังหวัดที่จะสร้างสวนสุขภาพสาธารณะใกล้บริเวณเขตเมือง เพื่อเป็นทางเลือกในการออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนในชุมชนเมืองและรอบเมือง ซึ่งที่ประชุมได้พิจารณาให้ศึกษาอ่างเก็บน้ำหนองหญ้ามาของเทศบาล แต่พบว่าต้องใช้เงินงบประมาณจำนวนมาก ต่อมาในปี 2540 สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) ได้เข้ามาทำการขุดลอกหนองขาม หนองแคน และหนองเม็กซึ่งเป็นหนองน้ำที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับตำบลรอบเมือง และหลังจากขุดลอกหนองน้ำแล้วทำให้เกิดเกาะกลางน้ำหนองเม็ก องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมืองจึงย้ายที่ทำการมาตั้งอยู่ที่เกาะกลางน้ำหนองเม็ก

ข้อมูลพื้นฐานปัจจุบัน
: ปี พ.ศ. 2546

อำเภอ: เมืองร้อยเอ็ด

จังหวัด: ร้อยเอ็ด

ประชากร: 4,338 คน

พื้นที่: 26.7 ตร.กม.

ประเภทท้องถิ่น :
องค์การบริหารส่วนตำบล

การเลือกตั้ง : ทางอ้อม

วิถีใหม่

ในปี 2543 อบต.รอบเมือง จัดทำโครงการ "สวนสุขภาพแห่งการเรียนรู้บุญพะเหวด" เพื่อเป็นการสร้างเสริมสุขภาพของชุมชนเมืองและรอบเมือง โดยมีวัตถุประสงค์ให้สวนสุขภาพแห่งนี้มีเรื่องเล่าของบุญพะเหวดทั้ง 13 กัณฑ์ และเพื่อทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดร้อยเอ็ด เนื่องจากจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นพื้นที่ที่ประชาชนมีความศรัทธาและยึดถือประเพณีบุญพะเหวด ซึ่งเป็น 1 ในประเพณี 12 เดือน หรือฮีตสิบสอง เป็นแนวปฏิบัติมาเป็นเวลานาน จนได้เกิดเป็นคำขวัญของจังหวัดว่า "ร้อยเอ็ดเพชริ์สาน พลาญชัยบึงงาม เรืองนามพระสูงใหญ่ ผ้าไหมชั้นดี สตรีโสภา ทุ่งกุลาสดใส งานใหญ่บุญพะเหวด"

ผลงานที่ได้ดำเนินการ

1. จัดเวทีประชาคมหมู่บ้านและตำบล โดยมีปลัด อบต.รอบเมือง นำเรื่องการก่อสร้างสวนสุขภาพสาธารณะเข้าเสนอในที่ประชุมสภาอบต. ซึ่งได้รับความเห็นชอบร่วมกันในการดำเนินการสร้างสวนสุขภาพแห่งการเรียนรู้บุญพะเหวดขึ้นและมีข้อเสนอร่วมกันให้นำเสนอโครงการต่ออบจ.ร้อยเอ็ดในการดำเนินการของงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการ อบจ.ร้อยเอ็ดจึงให้ความร่วมมือและเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการดำเนินการสร้างสวนสุขภาพฯ ในปี 2545 อบจ.ร้อยเอ็ดจึงได้รับการสนับสนุนงบประมาณจำนวน 32,000,000 บาท เพื่อดำเนินโครงการก่อสร้างสวนสุขภาพฯ โดยการถ่ายโอนให้กับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มายังองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นผู้ดำเนินการ

2. อบต.รอบเมือง ใช้พื้นที่เกาะกลางน้ำหนองเม็กซึ่งเป็นที่ตั้งที่ทำการ อบต.รอบเมือง โดยมอบพื้นที่รอบเกาะในการดำเนินการสร้างสวนสุขภาพฯ เพื่อเป็นสถานที่ออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจของชุมชนเมืองและรอบเมืองของจังหวัดร้อยเอ็ด
3. ในปี 2545 อบจ.ร้อยเอ็ดสนับสนุนงบประมาณการดำเนินการก่อสร้างถนนลาดยางรอบหนองเม็ก
4. อบจ.ร้อยเอ็ดดำเนินการสร้างสวนสุขภาพฯ บริเวณรอบเกาะกลางหนองน้ำหนองเม็ก ซึ่งเป็นพื้นที่รอบที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง ประกอบด้วย
 - สร้างสวนหย่อม จัดสร้างภูมิทัศน์ (รูปปั้นจำลอง) แสดงเรื่องราวของบุญผะเหวด

กัณฑ์ที่ 1	กัณฑ์ที่ 13
กัณฑ์ที่ 2	กัณฑ์ที่ 1
กัณฑ์ที่ 3	กัณฑ์ที่ 3
กัณฑ์ที่ 4 วันปเวส (วัน-นับ-ปะ-เวด)	กัณฑ์ที่ 4
กัณฑ์ที่ 5 ชุชก (ชู-ชก)	กัณฑ์ที่ 5
กัณฑ์ที่ 6 จุลพน (จุล-ละ-พน)	กัณฑ์ที่ 6
กัณฑ์ที่ 7 มหาพน (มะ-หา-พน)	กัณฑ์ที่ 7
กัณฑ์ที่ 8 กุมาร (กุม-มาร)	กัณฑ์ที่ 8
กัณฑ์ที่ 9 มัทท (มัต-ที หรือ มะ-ที) หรือ มัทธ	กัณฑ์ที่ 9
กัณฑ์ที่ 10 สักกบรรพ (สัก-กะ-บัน)	กัณฑ์ที่ 10
กัณฑ์ที่ 11 มหาราช (มะ-หา-ราด)	กัณฑ์ที่ 11
กัณฑ์ที่ 12 จกษัตริย์ (จะ-กะ-สัด)	กัณฑ์ที่ 12
กัณฑ์ที่ 13 นครกัณฑ์ (นะ-คอน-กัน)	กัณฑ์ที่ 13
 - สร้างเขื่อนป้องกันตลิ่ง ยาว 1,725 เมตร
 - ถนนลาดยางล้อมรอบหนองเม็กเพื่อเป็นที่สำหรับวิ่งออกกำลังกาย ขนาดกว้าง 5 เมตร ยาว 1,725 เมตร
 - ไฟฟ้าให้แสงสว่างบริเวณถนนลาดยาง
 - สวนไม้ดอกสำหรับพักผ่อนหย่อนใจ
 - บริเวณหนองน้ำมีการเลี้ยงปลา จัดกิจกรรมให้อาหารปลา และนำบางส่วนจัดสรรเพื่อการเกษตรของประชาชนในพื้นที่
5. ในปี 2546 อบต.รอบเมืองสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการสร้างถนนจากถนนใหญ่เข้าสู่บริเวณเกาะและสวนสุขภาพฯ โดยสร้างเป็นถนนคอนกรีต ความยาว 700 เมตร
6. ในปี 2546 อบจ.ร้อยเอ็ดเปิดให้บริการสวนสุขภาพแห่งการเรียนรู้บุญผะเหวด เพื่อให้ประชาชนเข้ามาออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจ และจัดกิจกรรมการเดินแอโรบิคในช่วงตอนเย็นของทุกวัน
7. ทำการยกย่องสำหรับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอันสำคัญยิ่งของจังหวัดร้อยเอ็ดและอบต. โดยอบต.รอบเมืองจัดตั้งงบประมาณในการบริหารจัดการไว้รองรับแหล่งท่องเที่ยว

การระดมทรัพยากร

ค่าใช้จ่าย/การลงทุน

1. ในปี 2545 อบจ.ร้อยเอ็ด สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการก่อสร้างถนนรอบหนองน้ำ
2. ในปี 2545 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สนับสนุนงบประมาณ จำนวน 32,000,000 บาท ในการดำเนินการสร้างสวนสุขภาพแห่งการเรียนรู้บุญผะเหวด
3. ในปี 2546 อบต.รอบเมือง สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการสร้างถนนเข้าสู่สวนสุขภาพฯ

บุคลากร

1. ช่างโยธา ทำหน้าที่ออกแบบและควบคุมงานก่อสร้าง
2. ปลัด อบต.ทำหน้าที่ประสานงานโครงการ

ขั้นตอนในการดำเนินการ

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
2543	อบต.รอบเมืองเล็งเห็นความสำคัญปัญหาการขาดแคลนสวนสุขภาพสำหรับออกกำลังกายสำหรับประชาชนในชุมชนเมืองและรอบเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีเพียงแห่งเดียวคือ บึงพลายชัย แต่ก็มีการใช้บริการมากเกินไปกว่าพื้นที่จะรับได้	อบต.รอบเมือง
2543	อบต.รอบเมืองนำเรื่องการก่อสร้างสวนสุขภาพสาธารณะเข้าเสนอในเวทีประชาคมตำบล ซึ่งมีมติที่ประชุมเห็นชอบร่วมกันในการสร้างสวนสุขภาพแห่งการเรียนรู้บุญผะเหวด และเสนอให้ขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการจากอบจ.ร้อยเอ็ด	อบต.รอบเมืองและประชาคมตำบล
2544	อบจ.ร้อยเอ็ดนำเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	อบต.รอบเมือง
2544	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสนับสนุนงบประมาณ ในการดำเนินโครงการก่อสร้างสวนสุขภาพฯ โดยการถ่ายโอนให้กับ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มายังองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นผู้ดำเนินการ	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย / กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
2544	ดำเนินการออกแบบ และเขียนแบบแปลนในการสร้างสวนสุขภาพฯ	ฝ่ายช่างโยธา
2544	อบจ.ร้อยเอ็ดประกาศประกวดราคาผู้รับเหมาดำเนินการก่อสร้างสวนสุขภาพฯ	อบจ.ร้อยเอ็ด
2544	ทำสัญญาในการดำเนินการก่อสร้างสวนสุขภาพฯ	อบจ.ร้อยเอ็ดและบริษัทเอกชน
2545	อบจ.ร้อยเอ็ดดำเนินการก่อสร้างสวนสุขภาพแห่งการเรียนรู้บุญผะเหวด บริเวณรอบเกาะกลางน้ำหนองเม็ก	อบจ.ร้อยเอ็ด อบต.รอบเมืองและประชาคมตำบล
2545	อบจ.ร้อยเอ็ดสนับสนุนงบประมาณและดำเนินการก่อสร้างถนนรอบเกาะกลางน้ำหนองเม็ก	อบจ.ร้อยเอ็ด
2546	เปิดให้บริการสวนสุขภาพแห่งการเรียนรู้บุญผะเหวด เพื่อให้ประชาชนเข้ามาออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจ และจัดกิจกรรมการเดินแอโรบิคในช่วงตอนเย็น	อบจ.ร้อยเอ็ด / อบต.รอบเมือง
2546	อบต.สนับสนุนงบประมาณและดำเนินการก่อสร้างถนนคอนกรีตจากถนนใหญ่เข้าสู่สวนสุขภาพฯ	อบต.รอบเมือง

หน่วยงานที่เข้าร่วมดำเนินการ

-- หน่วยงาน/องค์กร --

-- บทบาทความร่วมมือ --

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการสร้างสวนสุขภาพฯ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

รับการถ่ายโอนงบประมาณจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยไปยังอบจ.ร้อยเอ็ดเพื่อดำเนินการสร้างสวนสุขภาพฯ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด	สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการสร้างถนนรอบเกาะกลางน้ำหนองหนองเม็ก และเสนอโครงการเพื่อขอรับงบประมาณจากกระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ประชาคมตำบล	เปิดเวทีระดมความคิดเห็นจากประชาชนในการก่อสร้างสวนสุขภาพฯ และร่วมออกแบบ ควบคุมการก่อสร้างสวนสุขภาพฯ
บริษัทเอกชน	ดำเนินการปรับปรุงพื้นที่และสร้างสวนสุขภาพฯ

ประเมินผลความสำเร็จ

ก่อนการดำเนินการ

1. ประชาชนชุมชนเมืองและรอบเมืองขาดแคลนสวนสุขภาพสาธารณะสำหรับออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจ เนื่องจากมีสวนสาธารณะเพียงแห่งเดียว คือ บึงพลาญชัย
2. ประชาชนไม่มีแหล่งสำหรับเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีบุญผะเหวด ซึ่งเป็นประเพณีที่ยึดถือกันมายาวนานของชุมชน

หลังการดำเนินการ

1. ประชาชนชุมชนเมืองและรอบเมืองมีสวนสุขภาพสาธารณะสำหรับออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจ เพิ่มขึ้นอีก 1 แห่ง
2. ประชาชนที่เข้ามาออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจสามารถเรียนรู้ประเพณีบุญผะเหวดที่มีการจัดแสดงในรูปแบบปฏิมากรรมขึ้นทั้ง 13 กัณฑ์
3. ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการเดินแอโรบิคประมาณ 100-150 คน/วัน
4. ประชาชนในอบต.รอบเมืองเกิดความรักและหวงแหนในสวนสุขภาพฯ ดังกล่าว เนื่องจากเป็นสถานที่ที่เป็นสาธารณะประโยชน์ร่วมกันของชุมชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับประเพณีนิยมของท้องถิ่นของสืบทอดกันมายาวนาน

อุปสรรคและการแก้ไขปัญหา

อุปสรรค	การแก้ไขปัญหา
1. การต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่ที่มีความกังวลว่าวิถีชีวิตของตนจะเปลี่ยนไป เนื่องจากเคยประกอบอาชีพและทำการเลี้ยงสัตว์จากหนองน้ำดังกล่าว แต่ต้องปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิตโดยการสูบน้ำจากหนองน้ำขึ้นมาใช้	1. เปิดเวทีประชาคมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหาข้อสรุปร่วมกัน โดยอบต.รอบเมืองชี้แจงถึงความจำเป็น และการปรับเปลี่ยนวิถีการใช้ชีวิตจากหนองน้ำดังกล่าว โดยไม่ละเอียดหรือมองว่าเป็นเสียงส่วนน้อย
2. ความไม่เข้าใจในโครงการโดยภาพรวมของประชาชน	2. เปิดเวทีประชาคมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหาข้อสรุปร่วมกัน
3. ขาดงบประมาณดำเนินการในเบื้องต้น	3. ประสานกับอบจ.ร้อยเอ็ดในการสนับสนุนการดำเนินการ
4. การเปลี่ยนแปลงทางน้ำไหลของชุมชน	4. ดำเนินการวางท่อ/ปรับปรุงทางน้ำไหลไปในทิศทางไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1. ความมุ่งมั่น ตั้งใจจริงและเสียสละของผู้นำท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นในการดำเนินการแก้ปัญหาให้กับท้องถิ่น
2. ความร่วมมือในการประสานขอรับการสนับสนุนงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อบจ.ร้อยเอ็ด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
3. ความร่วมมือและความรู้สึกร่วมของประชาชนในชุมชน

ความยั่งยืนในการดำเนินการ

1. สวนสุขภาพแห่งการเรียนรู้หมู่บ้านกลายเป็นส่วนหนึ่งของอบต. และเป็นส่วนสำคัญที่เป็นเสน่ห์ของอบต. รอบเมือง
2. สวนสุขภาพฯ ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ในเขตของอบต. รอบเมือง แต่ได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจาก อบจ.ร้อยเอ็ดในการดำเนินการนั้น กำลังจะดำเนินการถ่ายโอนการดูแลรับผิดชอบสวนสุขภาพแห่งการเรียนรู้หมู่บ้านจาก อบจ.ร้อยเอ็ด ให้แก่อบต. รอบเมืองโดยตรง เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดและเป็นพื้นที่ในความรับผิดชอบ ซึ่งจะสามารถทำให้การบริหารจัดการบรรลุผลประโยชน์แก่ประชาชนสูงสุด

บทเรียนที่ได้รับ

การค้นหาเสน่ห์และคุณค่าของท้องถิ่น ทำให้คนท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจ

แหล่งข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อ-นามสกุล : นางโอภาส โลหะจารุ
ตำแหน่ง : นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง
ที่อยู่ : บ้านเป็ล้อย ตำบลรอบเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
โทรศัพท์ : (043) 527-968

ชื่อ-นามสกุล : นายพงษ์พันธ์ วงศ์อามาตย์
ตำแหน่ง : ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
หน่วยงาน : องค์การบริหารส่วนตำบลรอบเมือง
ที่อยู่ : บ้านเป็ล้อย ตำบลรอบเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
โทรศัพท์ : (043) 519-814

ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีที่มีการเริ่มวิถีใหม่ :พ.ศ. 2543

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล
สถานที่ตั้ง	บ้านเปลือย ตำบลรอบเมือง อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
ขนาดพื้นที่	26.7 ตารางกิโลเมตร
งบประมาณรายจ่าย	6,363,041 บาท (ปีงบประมาณ 2544)
งบประมาณรายได้	8,402,421บาท (ปีงบประมาณ 2544)
จำนวนประชากร	14,488 คน
ลักษณะของเมืองและวิถีชีวิตประชาคม	ตำบลรอบเมืองมีลักษณะเป็นที่ราบชนเมือง มีแหล่งน้ำธรรมชาติหลายแห่ง เช่น ห้วยรากไโล หนองเม็ก หนองหญ้ามา หนองสิม ประกอบด้วย 20 หมู่บ้าน มีพื้นที่อยู่ติดเขตเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด มีระยะทางห่างจากอำเภอ 3 กิโลเมตร เส้นทางลาดยางตลอดสาย ผลการพัฒนาดำเนินการ กชช. 2 ค. มีหมู่บ้านก้าวหน้า 17 หมู่บ้าน มีหมู่บ้านปานกลาง จำนวน 2 หมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา รับจ้าง รับราชการ และทำงานในบริษัทเอกชน นอกจากนี้มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อใช้แรงงานในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการยึดถือ ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะประเพณีบุญผะเหวด ซึ่งเป็นประเพณีที่จัดขึ้นในเดือนที่ 4 ของไทยหรือเดือนมีนาคม